

ad c): Jak bylo uvedeno již sub a), notářské listiny velkou většinou jsou simulovanými kupními smlouvami, ve kterých ocenění předmětu jest nepoměrně nízké.

Takoví notáři, kteří smlouvu sepsali, ve své úřední funkci ve zprávě pro berní úřad deklarovanou cenu potvrdí, a tak tato činnost těchto obecních a obvodních notářů způsobuje citelnou újmu pro stát při vybírání daně z obohacení, poplatků převodních i jiných poplatků z právních jednání, a podobně pro obec při vybírání dávky z přírůstku hodnoty.

Tuto zkušenost potvrdí slovenské finanční úřady.

V Skalici, dne 5. listopadu 1932.

Dr. FR. X. ŠALAMON, veřejný notář v Šamoríně:

Sriadme samostatný verejnotársky penzijný ústav!

§ 169. rakúskeho verejnotárskeho riadu na území Československej republiky ešte i dnes platného (zo dňa 25. júla roku 1871) a § 33 dňom 1. mája roku 1875 do účinnosti vstúpivšieho a zákonným článkom XXXV. z r. 1874 upraveného uhorského verejnotárskeho poriadku sa stará len o to, ako má byť práceneschopný verejný notár z úradu odstránený, aby jeho práceneschopnosť nebola na úkor úradných povinností.

Ani jeden verejnotársky riad sa nestará o to, čo je sa stane s práceneschopným verejným notárom, jeho vydržovaním, manželkou a rodinou. Ani jeden verejnotársky riad sa nestará o to, čo sa má stať s rodinou zomrelého verejného notára, s výchovou nezletilých.

Francúzsky verejnotársky riad s jeho »droit de présentation« (viď: Roulois 503, s. 1924) umožňuje verejnemu notárovi a jeho rodine, aby si mohol tak verejný notár, ako i jeho príslušníci po zaniknutí miesta zabezpečiť ich hmotnú podmienku existencie.

Z pomedzi novších riadov je to italský verejnotársky poriadok, ktorý už v § 45 zákona čís. 89. zo dňa 16. februára roku 1913 činil opatrenia ohľadom toho, že keď by bol verejný notár následkom ztráty zraku alebo sluchu, alebo následkom iných príčin v písme hatený, alebo keď zo svojich služobných rokov 40. rok už doplnil, minister spravdnosti určí na jeho návrh po vypočutí verejnotárskej komory koadjutora, ktorý vedie záležitosti kancelarie s práceneschopným verejným notárom spolu.

V iných však rieši otázku penzie Cassa nazionale del notariato. (Viď: Garette-Biancotti, str. 899 z r. 1924.)

Čo sa týka Nemcka, neposkytuje jednotný obraz ohľadom penzijného ústavu, pokiaľ sú v platnosti čisto verejné notariáty, pravotárske verejné notariáty a rôzne formy súdnych verejných notariátov. V Bavorsku, vo vlasti čisto verejných notariátov, sa stará o penziu verejných notárov, verejnotárskych pomocníkov, vdôv a sirôt zvláštny penzijný ústav, ktoré ústavy hradia svoje potreby z verejnotárskej pokladne. Dôchodok tejto pokladny pozostáva z dane výnosu pôdy (Grunderwerbsteuer), ďalej z poplatkov, prináležiacich za spravovanie poplatkovej a kolkovej inštitúcie, taktiež i zodpovedajúcich obnosov z poplatkov jednaní, atď. Z mesačných 600 zlatých Mariek prevyšujúcich poplatkov z jednaní sa má odvieť verejnotárskej pokladne 50—90%, ktorá vyplatí penziu verejných notá-

rov, po rôznych srážkach, dl'a penzijného zákona verejných úradníkov, služobným rokom zodpovedajúc vypočítaným obnosom. (Oberneck 1925, str. 121.) Tak podobne je i v Hessenu, kde zákon zo dňa 24. júna r. 1923 zabezpečuje verejným notárom práve takú penziu ako sudcom. Jeho finančný základ tvorí to, že dôchodok verejnotárskej kancelarie, s odpočítaním písneho a iných poplatkov, ktoré slúžia k úhrade výdavkov kancelarie, prináleží štátu a verejnemu notárovi spoločne. Štát rozdelí tento poplatok tým spôsobom, aby zostalo Rechtsanwaltsnotar-ovi 350 zlatých Mariek, len verejnemu notárovi 700 zlatých Mariek, zo zvyšku však, ktorý má byť odvedený do štátnej pokladne, má sa složiť 10 až 70 procentov.

Z tohoto je vidno, že tam, kde je čisto verejnotársky inštitút na západe, stalo sa zákonité postaranie na prípad práceneschopnosti alebo odumretia verejného notára, čo sa u nás však doteraz ešte nestalo. Takto sa môžu vyskytnúť také smutné prípady, ktoré sa na žiadosť pád nesrovnávajú s dôstojnosťou na vysokej mravnej a spoločenskej úrovni stojacieho verejnotárskeho sboru.

Našu zvláštnu pozornosť si zasluhuje rakúsky zákon číslo 317. zo dňa 28. októbra r. 1926, ktorý vo svojom § 51 upravuje poistenie verejných notárov na pád práceneschopnosti, staroby, odumretia, vo vykonávaní služby stihnutej nehody, mimo tohoto i na pád onemocnenia a nezamestnanosti a toto poistenie sa vzťahuje nie len na aktívnych verejných notárov a kandidátov, ale i na bývalých verejných notárov a kandidátov a na ich pozostalých, s poskytovaním renty. Penzijné poistenie je vo forme: invalidnej renty, starobnej renty a renty pozostalých. Invalidná renta pozostáva zo základnej renty (180 schillingov mesačne) a z prirážky, ktorá sa zvyšuje každým započítateľným mesiacom o 0.25 schillingov, maximálne sa však započítava 480 mesiacov.

A ako si stojíme my s penzijným poistením?

Zamestnanci československých verejnotárskych kancelarií sú dl'a rakúskeho zákona zo dňa 16. decembra r. 1906 od dňa 1. januára r. 1909, na slovenskom území však dl'a zákona zo dňa 21. decembra r. 1921 od dňa 1. januára r. 1922, verejnotárskimi kandidátmi a substitutami, ale dl'a bodu 2. § 1 zákona číslo 26. zo dňa 21. februára r. 1929 členmi všeobecného penzijného ústavu z moci zákona, kdežto československí verejní notári sami z moci zákona nie sú členmi žiadneho penzijného ústavu. Všeobecnosť záujmu sboru vyžaduje, aby boli verejní notári mocou zákona povinnými členmi jedného takového penzijného ústavu, ktorý by mohol poskytnúť verejnemu notárovi, pokiaľ jeho rodine na pád práceneschopnosti, nemoci alebo odumretia aspoň tú núdznu výživu.

Jazykový zákon č. 17/1926 prevádzajúce vládne nariadenie prehlasuje verejných notárov za orgánov republiky, a z tohoto vyplývajú im nakladá zvýšené záväzky a povinnosti. Zákonité upravenie hmotného osudu štátnych orgánov na pád nemoci, práceneschopnosti a odumretia je jednou neivážnejšou sociálnou povinnosťou jednej demokratickej republiky.

Pri úprave otázky by mohol prísť do úvahy zákon č. 148. z roku 1925 znejúci o: Poistení osôb samostatne hospodariacích pre prípad invalidity a stárí len ohľadom základných zásad, avšak pre nízkosť položiek a pre zvláštnu záujmu sboru, musely by byť tieto modifikované. Žiadúce by bolo síce, aby v istej miere i štát pri-

spel k prosperite, avšak táto otázka by nemusela byť považovaná za »conditio sine qua non«, ale na základe počtu vo verejnonotárskom sboru nastalých úmrtí, práceneschopností, ženitieb, vstúpení a vystúpení s pomocou počítania pravdepodobnosti dľa pravidiel techniky poistenia by sa mal vypočítať ten kľúč prispenia, ktorý by zaistil pri spoluúčinkovaní verejných notárov, verejnonotárskeho substitutov, verejnonotárskeho kandidátov a prípadne zamestnancov verejnonotárskeho kancelarií peňažnú prosperitu všeobecného verejnonotárskeho penzijného ústavu. Tu by prišlo dohľad to, že dľa štatistiky z r. 1928 účinkovalo v Čechách 258, na Morave 100, v Sliezsku 24, na Slovensku teraz 74, v Podkarpatskej Rusi 10 verejných notárov, spolu 466 verejných notárov; verejnonotárskeho substitutov a kandidátov bolo zaznačených v Čechách 138, na Morave 42, v Sliezsku 11, na Slovensku 16 a v Podkarpatskej Rusi 3, spolu teda 210, to jest spolu okružle počítano môže sa jednať o poistení 700 povolaných osôb. Keď by boli členmi ústavu verejných notárov v páde zákonnej úpravy i zamestnanci, pri 480 kancelariách, počítano po dvoch zamestnancov, získali by sme 960 na poistenie povinných osôb, a takto by sa jednalo okružlo počítano o penzijnej záležitosti 1700 členov. Prácou poisťujúcej techniky je vypočítať tie dáta, pomocou ktorých by sa nemuselo obávať o budúcnosť ústavu.

Na valnom shromáždení Spolku československých verejných notárov, držanom v Prahe dňa 9. októbra roku 1932 bol som smelý nadhodit otázku sriadenia samostatného penzijného ústavu, ktorý návrh bol pri všeobecnom záujmu poukázaný k ústrednej komisii.

Ťažké hospodárske položenie dáva cítiť svoj nepriaznivý účinok verejným notárom v historických zemiach práve tak ako na Slovensku a takto je odôvodnené sriadenie tejto inštitucie.

Zvlášť pre verejných notárov na Slovensku sa stalo sriadenie penzijného ústavu teraz už opravdu neodkladateľne potrebným, pretože ďalšie trpenie, povolovanie a udržovanie súkromných prác obecných notárov a z čiste politických dôvodov konané účinné a priamé podporovanie týchto so strany verejnej správy a jednotlivých politických strán, taktiež i na pozostalostní agendu sa vzťahujúce zamýšľané unifikovanie (unifikatio in peius!) otrasie inštituciu verejných notárov na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi v jej základoch. Rakúsky zákon zabezpečil i stránkam prejednanie pozostalosti v sídle okresného súdu a len na sídlách sborových súdov nariadil ex offio vydať pozostalosti verejným notárom, čo sa protiví § 51 zák. čl. XVI. z roku 1894, dľa ktorého sa má poveriť s vedením projednávania pozostalosti verejný notár, poťažne záležitosť má byť jemu vydaná; toto uhorské zákonné opatrenie nezná rozdielu medzi verejnými notármi, účinkujúcimi v sídlách sborových a okresných súdov, nekladie stupne medzi verejnými notármi. Zamýšľaná unifikácia, toto ostríhanie rovnoprávnosti na úkor v sídlách okresných súdov účinkujúcich verejných notárov jedine a výlučne k vôli unifikovaniu bez potrebných predchodzích podmienok, ako i pre prechodné organizačné opatrenia súdnictva, by išlo na úkor rovnoprávnosti. Nakol'ko sa miešajú obecní notári na vidieku ešte i do pozostalostných záležitostí s ich dedičskými svedectvami, na Slovensku v sídelných miestach okresných súdov účinkujúci verejnými notármi v páde prevedenia návrhu obetujú také právo, za ktoré nikdy nebudú môcť obdržať protihodnotu, pone-

váč 80%-ov ich agendy pozostáva z pozostalostí. — Pri povinnosti overovania, zavedenej k vôli unifikácie, ustálil sa konkurenčný obor pôsobnosti súdu, ba bolo zabezpečené pre stránky lacnejšie pokračovanie, z čoho vznikla pre verejnonotársku inštituciu mravná škoda, o materiálnych ani nemluviac. Súkromné práce obecných notárov sa rozprestierajú na všetky odvetvia listín a žiadostí a takto je zapríčinená hmotná a mravná škoda veľmi veľká keď vezmeme do ohľadu to, že na Slovensku a v Podkarpatskej Rusi je viac než 1000 obecných notariátov, takpodobne viac než 1000 pravotárov, možno si predstavíť, že ako nepomerne sa rozdelí zostavovanie listín 3.000 počítajúcej čiastky zeme medzi 2000 pravotárskymi a obecnotárskeho kancelariami.

Hudbou budúcnosti sa má považovať napravenie alebo priam zastavenie tejto bezprávnosti v prospech verejných notárov. V pohádkách spomínané verejnonotárske latifundia, »miliony« vynášajúce verejné notariáty dnes už nie sú, väčšie stanice boli rozdelené a tento rozdelovací proces je ešte i dnes v behu. I pocit tejto neistoty odôvodňuje uskutočnenie tejto sociálnej inštitucie.

Umiestnenie mládeže je dnes najožehavivším problémom každého štátu, čo môže byť riešené len tak, že stanice rozmožia, s utvorením zákonitých hospodárskych podmienok zabezpečia práceneschopným starším verejným notárom uchýlenie sa do súkromného života a týmto umiestnenie mládeže a postup umiestnených i touto sociálnou inštituciou umožníme.

Na našom výročitom valnom shromáždení som sa krátko zmienil o najnovšom verejnonotárskom penzijnom ústave: o verejnonotárskom samostatnom penzijnom ústave v Maďarsku, ktorý zabezpečuje pre všetkých verejných notárov, verejnonotárskeho substitutov a verejnonotárskeho kandidátov invalidnú rentu, starobnú rentu, vdovský a sirotčí dôchodok. Keď na penziu nárok majúci nemá príslušníkov rodiny, je obnos penzie u verejného notára mesačne 200 pengö, u verejnonotárskeho substituta mesačných 160 pengö, substitučnú oprávnenosť nemajúceho verejnonotárskeho kandidáta mesačných 100 pengö, keď má na penziu oprávnený i manžel'ku, prináleží verejnemu notárovi mesačných 250 pengö, verejnonotárskeho substitutovi 210 pengö, verejnonotárskeho kandidátovi 150 pengö. Keď má na penziu nárok majúci i deti, prináleží mimo horejšieho obnosu za každé jedno dieťa u verejného notára a substituta ako prirážka 50 pengö, u kandidáta však 40 pengö.

Obnos vdovského dôchodku je: keď nie sú deti, manžel'ke verejného notára mesačných 200 pengö, manžel'ke substituta 160 pengö, manžel'ke kandidáta mesačných 100 pengö, mimo toho, keď zostalo i dieťa, za dieťa verejného notára a substituta mesačných 40 pengö do dovršenia 24-ho roku svojho veku, poťažne do vydaju.

Sirotčí dôchod je u verejného notára a substituta mesačných 70 pengö, kdežto u kandidáta 50 pengö. Invalidný dôchod obdrží ten, ktorý sa stal počas doby jeho účinkovania tým spôsobom invalidom, že pre túto príčinu musí svoje účinkovanie prerušiť. Starobný dôchod obdrží po doplnení 35 ročnej započítateľnej služobnej doby, alebo po 30 ročnej započítateľnej službe, po dosiahnutí 65-ho roku svojho veku.

Členmi penzijného ústavu sú verejní notári, substitučnú oprávnenosť majúci kandidáti a ostatní kandidáti.

Penzijný ústav je zvláštnou právnou osobou, jeho orgánmi sú predseda, valné zhromaždenie, správny výbor, stály kontrolný výbor.

Členmi penzijného ústavu sa platit majúci príspevok ustáli správny výbor penzijného ústavu, dl'a každodobej potreby, avšak pri rozdelení v roku 1931 na jedného verejného notára sa nemôže vyrúbiť viac než mesačných 45 pengö, neskôr však mesačných 50 pengö. Verejní notári prispievajú dl'a osôb v stejnóm pomere, avšak valné zhromaždenie penzijného ústavu môže rozhodnúť i to, aby sa rozdelenie stalo s ohľadom na schopnosť snášanja facha jednotlivých verejných notárov. Komory sú prevádzajúcimi orgánmi penzijného ústavu.

Oprávnenosť na nárok sa musí po započatí účinkovania ústavu prihlásiť, u starších kolegov sa musel platit zodpovedajúci náhradný poplatok, u novších prijatiach je podmienkou, že člen ešte nedovršil 45. rok svojho veku.

Otázku samu rieši zák. článok IV. z roku 1930 spolu len s § 8, avšak prevádzajúce nariadenie ministra spravdnosti v § 57 presne upravuje všetky vyskytnuvšie sa otázky.

Nakoľko sociálne zákonodárstvo Československej republiky všetky tieto otázky, poťažne základné zásady sociálnych inštitútov vo svojich zákonoch už skôr vyriešilo, ohľadom nás si zasluhujú zvláštnej pozornosti z maďarského zákona hlavne vecné opatrenia, zvlášte vtedy, keď vezmeme do ohľadu to, že 1. januára roku 1932 mal penzijný ústav 191 verejných notárov a 69 substitútov a kandidátov spolu teda 260 členov a mesačný obnos príspevku bol ustálený na rok 1932 v 50 pengö.

S mojej strany som rozhodne pri zákonitej úprave penzijného ústavu, ponač jedine a výlučne toto môže dať uspokojúci sociálny výsledok.

Na našom valnom zhromaždení sa vyskytnuvšia tá myšlienka, aby sme riešili túto otázku v rámci súkromného poisťujúceho ústavu ani subsidiáliter by nemôhla prísť do povahy, ponač inštitúcia tak veľkého významu ako všeobecný verejnonotársky penzijný ústav nemôže závisieť od hmotnej bonity súkromných poisťujúcich spoločností. Verejnonotárska inštitúcia, ako sdruženie štátnych orgánov môže viazať svoj hmotný osud len ku štátu a ku hmotnému osudu tohoto, len s týmto spolu môže žiť a padnúť. Každá iná úprava je len pokusom a začiatočným riešením.

Sriadenie jedného všeobecného podporného fondu na území každej komory, ktorý by bol povoláný mierniť okamžitú biedu bolo i doteraz jestvujúcou a riešenie čakajúcou potrebou verejnonotárskeho sboru a kde tento ešte neni, tam by mal byť i mimo tohoto okamžite sriadený. Tento fond nemôže nahradzovať penzijný ústav.

Poistenie jednotlivých verejných notárov u súkromných spoločností je síce tiež riešením, ale ponač je spôsob a obnos poistenia prenechaný ľubovôle členov, nemôže zodpovedať všeobecnému záujmu a zákonitému účelu.

Dl'a môjho názoru zodpovedá všeobecnému záujmu sboru len na základe progressivných príspevkov farchy schopnosti jednotlivých kancelarií zodpovedajúcich v zákonitú inštitúciu sriadený, samostatný všeobecný verejnonotársky penzijný ústav pre verejných notárov a ich spolupracovníkov, hmotné jestvovanie a prosperovanie ktorého je bezpodmienečne zaistené.

Závisí od vodcov verejných notárov, od ministra spravdnosti a ministra sociálnej péče, aby túto myšlienku všeobecného záujmu v záujme zabezpečenia jedného základného stĺpa právnej istoty Československej republiky: v záujme verejnonotárskej inštitúcie na večnú dobu previedli, uskutočnili, a síce čím skôr, aby túto ešte pred unifikovaním verejnonotárskeho poriadku uviedli do československého »corpus iuris«.

Poznámky k článku Dr. Vaváčka v čísle 9 „Českého práva“ 1932.

RIGOR GAMBIALIS. Jde o řešení případu, zda jest vyplněným domicilem, obsahuje-li směnka znění tohoto obsahu:

»Jan Černý v Černilově.

Splatno u Městské spořitelny ve Smiřicích.«

Dle § 22 sm. ř. vyžaduje se různost bydliště akceptantova od místa splatnosti a jmenování osoby plátcovy.

1. Bydliště akceptantovo jest Černilov;

2. směnka jest splatna ve Smiřicích; byť i zněla firma »Městská spořitelna ve Smiřicích«, je tímto zněním udáno i její sídlo (§ 19 obch. zák., § 3 al. 7 směn. ř.);

3. zbývá zodpověděti otázku, zda jest též udána výše uvedeným zněním osoba plátcova.

Obvyklé texty směneční zní: »Splatno městskou spořitelnou v X«. — »Splatno u městské spořitelny v X«. — »Splatno v městské spořitelně v X«. — »Zaplatí městská spořitelna v X« a pod.

Možny jsou výklady buď gramatický neb právní obyčej. Dle gramatického výkladu by bylo nutno vyložití předložku »u« tak, že se jedná o místo vedle spořitelni místnosti neb před místností tou, předložka »v« by znamenala, že spořitelna jest jakýmsi bursovním místem, v němž si kdokoliv může vyřizovati své právní záležitosti.

Vztah spořitelny k směnce jest však bez vztahu k spořitelně dán spojením její firmy se slovem »splatno«, tudíž striktní znění spojuje placení směnky s touto firmou.

Nutno tedy odmítnouti výklad gramatický a přidržeti se právního obyčeje, který pokládá výrazy: »Splatno v X« — »Splatno u X« — »Splatno Xem« za udání osoby plátcovy. Viz Rouček: »Komentář k směn. ř.«.

Směnku síce nutno praesentovati fysické osobě, ježto však právnícké osoby nejsou ze směnečních aktů vyloučeny, může i jim býti směnka praesentována, ovšem k rukám fysické osoby je zastupující, o čemž platí obecné zásady.

Výše uvedená znění »Jan Černý v Černilově — Splatno u městské spořitelny ve Smiřicích« jest tedy pokládati za vyplněný domicil a předložiti směnku k placení Městské spořitelně ve Smiřicích v její obchodní místnosti ve Smiřicích její oprávněnému zástupci.

Dle § 36 not. ř. jest notář povinen poučiti stranu o zákonných ustanoveních. Předkládá-li však notář směnku osobě X a z opatrnosti také osobě Y, porušuje svou povinnost suverenní znalosti zákona a dává najevo nejistotu.